

УДК 336.32

*Глушко Аліна Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент
Бикова Маргарита Вячеславівна,
магістрант*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Нестабільність умов функціонування підприємств, що зумовлені низкою ризиків та загроз [1] викликають потребу в управлінні ефективністю операційною діяльністю, яке здатне забезпечити завчасне попередження фінансової кризи та банкрутства. Тому досягнення високого рівня ефективності операційної діяльності завжди було першочерговою ціллю для управлінців.

Операційна діяльність – це основна діяльність, яка забезпечує значну частку доходу підприємства та стосується операцій, що пов'язані з виробництвом та збутом продукції, виконанням робіт, наданням послуг [2]. Обсяг грошових потоків, що утворився в результаті операційної діяльності має найрегулярніший характер і являє собою головний показник достатності грошових коштів для погашення своїх зобов'язань, виплату дивідендів та підтримання ефективності підприємства [3].

Ефективність операційної діяльності – це максимальна вигода, яка досягається при відношенні величини отриманого результату до затраченої кількості матеріальних ресурсів, що забезпечили цей результат. В умовах воєнного стану саме від ефективності операційної діяльності залежить можливість суб'єкта господарювання продовжувати своє функціонування.

Тому її вплив на фінансову стабільність та фінансово-економічну безпеку є беззаперечною.

Управління ефективністю операційної діяльності доцільно визначити як комплексний багатофункціональний процес, що передбачає управління кадровими, матеріальними та іншими видами ресурсів, бізнес-процесами операційної діяльності з метою забезпечення стійкого функціонування суб'єкта господарювання, захищеності від зовнішніх та внутрішніх ризиків і загроз [4].

При управлінні ефективністю операційної діяльності підприємства використовують різноманітні методи, які рекомендують в узагальненому вигляді поділяти за рівнями управління (табл. 1).

Таблиця 1

Методи управління ефективністю операційної діяльності підприємства

Контур управління	Мета та характеристика	Методи управління
1	2	3
Стратегічний	Розробка операційної стратегії, стратегічного плану розвитку операційної діяльності	Стратегічні карти; збалансована система показників; GAP-аналіз; SWOT-аналіз; PEST-аналіз; метод кореляційно-регресійного аналізу; матриця Бостонської групи; принципи теорії обмеження; метод ощадливого виробництва; вартісно-функціональний аналіз; сценарний підхід.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Поточний	Розробка поточного плану операційної діяльності та реалізація операційної стратегії	АВС-метод; XYZ-метод; факторно-аналітичний метод; методи інтегрального аналізу; метод КРІ; СVP-аналіз; метод «точно в строк» (JIT); метод «планування потреб-ресурсів» (RP); модель EOQ; нормативний метод; метод оцінки ефективності бізнес-процесів; діаграма Ісікави; діаграма Парето.
Оперативний	Розробка та виконання оперативних планів операційної діяльності	Метод бюджетування; порівняння; метод GANTT; метод PERT.

* складено авторами за [5]

Ефективність операційної діяльності доцільно виражати через показник операційного прибутку. Враховуючи, що ринкова вартість підприємства обумовлюється обсягом майбутнього грошового потоку, значна частка якого формується результатами операційної діяльності, ефективність операційної діяльності можна визначити показником скоригованого операційного прибутку до відшкодування фінансових витрат та амортизації [5] за формулою:

$$NOPFCA = NP \times (1 - T) + A \quad (1)$$

де NP – операційний прибуток;
T – ставка податку на прибуток;
A – амортизація необоротних активів.

Отже, управління ефективністю операційною діяльністю є багатофункціональним процесом, що спрямований на досягнення підприємством економічних цілей шляхом управління кадровими, матеріальними та іншими видами ресурсів, бізнес-процесами операційної діяльності щоб своєчасно попередити, оперативно зреагувати на зовнішні і внутрішні виклики та загрози, що забезпечить стійкість фінансово-економічної безпеки та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Література:

1. Онищенко С., Маслій О., Дрібна А. Оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства критичної інфраструктури. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 1. С. 249–258.

2. Никифорчин М.Д. Суть та основні поняття операційної ефективності в діяльності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2013. Вип. 3. С. 88–92.

3. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2021. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/102.pdf.

3. Глушко А.Д., Бикова М.В. Управління ефективністю операційною діяльністю підприємства в аспекті забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Збірник наукових праць «Економічний простір»*. 2023. № 184. С. 143–147.

4. Ситник Г. В., Архіпов Н. М. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). С. 223–230.